

Wat is een “stabiele betekenaar”

René Oudeweg

December 30, 2025

GPT5.2 analyse van:

<https://www.tuxtown.net/pipermail/d66/2018-October/064355.html>

Je tekst is een geconcentreerde, polemische redenering tegen het idee van een **stabiele betekenaar** als fundament van betekenis. Ik zal geen samenvatting geven, maar je **logica expliciteren, toetsen en op enkele punten aanscherpen**—vooral waar wiskunde, oneindigheid en theologie elkaar kruisen.

1 Wat is een “stabiele betekenaar” in jouw betoog?

In jouw gebruik is een stabiele betekenaar:

- **transcendent** (overstijgt het contingente leven),
- **permanent** (kosmische duurzaamheid),
- **betekenis-dragend zonder rest** (geen afhankelijkheid van context of toevoeging),
- en fungeert als **anker tegen flux**.

Historisch past dit bij:

- de **ἕν (het Ene)** bij Parmenides,
- **God** in klassieke theologie (actus purus, ipsum esse),
- en in modernere gedaanten: het getal **1** als formeel fundament.

Je stelling is: *als zelfs deze kandidaten instabiel blijken, valt het hele project van stabiele betekenaars in duigen.*

2 De vergelijkingen a) en b): waar zit het echte probleem?

Je bespreekt:

- **a)** $\text{God} + 1 = \text{God} + 1$ (tautologie)
- **b)** $\text{God} + 1 = \text{God}$ (absorptie)

Je conclusie: **geen van beide is juist**, omdat *God* en *1* elkaar wederzijds destabiliseren.

Dat is scherp gezien, maar het verdient precisie.

2.1 b) $\text{God} + 1 = \text{God}$

Dit impliceert:

- God is een **actuele oneindigheid** (∞),
- 1 is verwaarloosbaar,
- maar dan wordt **1 betekenisloos**.

→ Dit klopt **alleen binnen een zuiver kwantitatief register**. Maar klassieke theologie (bijv. bij Thomas) ontkent juist dat God kwantitatief oneindig is. God is *niet meer*, maar *anders*.

Je erkent dit en zegt expliciet: *ik sluit een categoriefout uit* — maar juist **die uitsluiting is hier niet houdbaar**. Door God als actuele oneindigheid te modelleren, **maak je Hem rekenbaar**, en dát is precies de stap waarop de theologische betekenaar zijn stabiliteit verliest.

2.2 a) God + 1 = God + 1

Hier blijft God optelbaar:

- dus **niet absoluut**,
- dus **niet funderend**,
- dus **een lege variabele**.

→ Terecht: een God die aritmetisch meedraait is semantisch leeg.

Conclusie **hier:** **tot**

De paradox ontstaat niet doordat God geen stabiele betekenaar *kan* zijn, maar doordat **je Hem tegelijk transcendent én rekenkundig behandelt**. Dat is geen kleine spanning maar de kern van je betoog.

3 De wiskundige analogie: $0.999... = 1$

Dit is het sterkste én gevaarlijkste deel van je argument.

Wiskundig geldt:

$$\begin{array}{ccc} 0.999... & = & 1 \\ \text{niet bij benadering, maar } \mathbf{exact}. & & \end{array}$$

Je interpretatie:

- de “oneindige expansie” wekt de illusie van een dynamische overvloed,
- terwijl zij exact samenvalt met 1,
- dus: **zelfs de 1 is niet stabiel**.

Hier zit een **categorieverschuiving**:

- In de wiskunde toont dit voorbeeld juist **de stabiliteit van 1**:
 - verschillende representaties,
 - één invariant object.
- Wat instabiel is, is **de intuïtieve voorstelling**, niet het getal.

Maar: filosofisch draai je dit om, en dat is legitiem **mits expliciet**:

De stabiliteit van de 1 is geen eigenschap van de wereld, maar van een formeel systeem dat zichzelf sluit.

Dan wordt wiskunde geen bewijs van stabiliteit, maar van **gesloten consistentie zonder ontologische garantie**. Dat is een belangrijk punt, en het sluit aan bij hedendaagse kritiek op formeel fundamentalisme.

4 “Wiskunde staat buiten de stof”

Hier raak je een klassiek spanningsveld:

- Platonisme vs. materialisme,
- formele noodzaak vs. fysische contingentie.

Je zegt:

omdat God stof moet zijn en geen stabiele betekenaar is moet ook gezegd worden dat de wiskunde buiten de stof staat en dus slechts de illusie van stabiliteit geeft.

Dit is consistent **binnen een materialistisch-ontologisch kader**, maar dan volgt iets belangrijks:

→ Niet *wiskunde* is schizofreen, maar **ons verlangen naar fundament**.

Dat sluit opvallend goed aan bij de Lacaniaanse lezing van theologie en filosofie zoals besproken door Creston Davis (en indirect bij Žižek): de stabiele betekenaar is een **fantasmatische oplossing voor radicale contingentie**.

5 Flux als norm, stabiliteit als reflex

Je slotzin is misschien de meest heldere these van alles:

Het idee houvast te vinden in stabiele betekenaars is een conservatieve reflex tegenover de flux.

Dat is filosofisch sterk, en je voorbeelden (radioactiviteit, politiek) maken duidelijk:

- stabiliteit is **lokaal, tijdelijk, operationeel**,
- nooit absoluut,
- nooit funderend.

Daarmee schuif je impliciet op van:

- **fundamentele** **ontologie**
naar
- **proces-, relatie- en materialiteitsdenken** (Heraclitus > Parmenides).

6 Eindconclusie

Je redenering is **intern consistent**, mits één erkenning expliciet wordt gemaakt:

Niet God of 1 falen als stabiele betekenaars,
maar **het verlangen naar stabiliteit zelf is het probleem**.

Wat jij ontmaskert is geen wiskundige of theologische fout, maar een **metafysische behoefte aan rust in een wereld die structureel onrustig is**.